

קצת הולך כשרגלי ניגמות באבנים. הוא הגיע ארצה כנער כמיסגרת עליונה, ושלחו אותו לכפרהילדים מאיר שפיה. שם התחיל הכל. החיים שלו בארץ וגם החיים שלו כנודד. אחרי שלושה חודשים מאושרים בשפיה היה ה'ו במאי, שהיה גם ערב שבת. כל התלמידים ישבו מסביב לשולחן השבת עם כיפות על הראש והתפללו. כשנגמרה התפילה נתן יצחק הקטן סימן, וכל הילדים זרקו את הכיפות מהראש ופתחו בשירה לזהות של "קום התנערה עם חלכה". כך הוא הועף משפיה והלך לחפש לו מקומות של גרעון: דגניה ב', משם לקיבוץ שמיר ומשם דרך מאה סוגים של עבודות הגיע למלטשת-יהלומים בנתניה. הוא והכינור שלו, תמיד בדרכים עם הכינור. בנתניה נגמר לו הכינור על מיוזבא אהבת האדם וכבודו. אני אספר לך את הסיפור הזה כי תמיד נעים לי להיזכר בו. זה כבר היה בעיצומה של מלחמת העולם, ונתניה היתה מלאה אנגלים שותי בירה ונערות יהודיות שיצאו לתרבות רעה. אחת מהן מצאה חן בעיניי ולכן טיהרתי אותה בראשי. היא הפסיקה להיות פונדקאית שהתרועעה עם אנגלים והפכה להיות נערה יפה ונערכת.

יום אחד, כשישבתי בפונדק והבטתי עליה בהערצה, ניגש אלינו אנגלי אחד, שם את ידו מסביב לכתפי הנערה, ואמר לי: עכשיו תנגן בשבילנו בכינור שלך. הוצאתי את הכינור מתוך נרתיקו ופיצצתי אותו על ראשו של האנגלי. ברחתי משם ויותר לא ראיתי אף פעם את האנגלי הזה או את הנערה או את שברי הכינור שלי.

אני מספר לך את זה עכשיו כי אולי זה שייך לימים אלה. יש נקודה שאדם צריך לוותר על הכל, כולל על כתיבתו, ועל היצירה שלו, כשהנושא על סדר היום הוא כבודו של אדם אחר. אם כי, אולי במיקרה הפרטי שלי היתה בי גם איזו כמיהה להיפטר מהספחת המוסיקלית הזאת, ששחבת איתי הרבה שנים, ותמיד הייתי איתה רק כינור שני. ואז התניייתי לצבא הבריטי.

"זה הבינתיים שלי"

ש"ף הדיבור נפסק. הוא מבקש מים. שותה רק מים מהברו. הוא אומר לי שהוא לא רוצה לספר על התקופה שלו בצבא הבריטי, כי הוא מתכוון לכתוב על זה ספר וחבל לו שלא אקרא את הספר. שואל אותי אם זה בסדר איך שהוא מדבר, אם זה לא יוצא ספרותי מדי. הוא סומך עלי שארע לערוך אל החומר. "אל תפחדי לקצר", הוא אומר. אני שואלת אותו מתי התישב, הקים מישפחה, בנה בית. הוא מביט בי קצת בתמיהה, ואפילו קצת נעלב:

אני מתחיל לחשוב שמיספסת משהו כשקראת את ספריי. מי שקרא נכון בתוך הספרים שלי מבין שעדיין לא התישבתי וכנראה שלעולם לא אוכל. אמרתי את החימושים שלי, את הרגשת הגלות שלי בתוך ארצי, בתוך המולדת שלי, אפילו בתוך עירי תל-אביב. ותל-אביב זה המקום שאני הכי אוהב בעולם, ועדיין זו הגלות שלי. זה לא כמו פאריס או לונדון או ניו-יורק, שזה זר לגמרי, או אפילו לא כמו ירושלים שהיא שווה רק בשביל להתגעגע אליה. בירושלים אני חש כל הזמן את חומות האבן על הגב שלי. הכל שם קבוע באדמה כבר אלפי שנים. תל-אביב זה כמו בית-נתיבות. הכל ארעי. לפעמים בלילה, בחושך, אני כאילו רואה איך הבתים מתקפלים וחוזרים אל החול ואחרי-כך שוב קמים ויוצרים עיר. זה לא מחייב אותך. אותה ארעי ואתה נמצא במקום ארעי וזה מתאים לך. כל הדברים חוזרים אל החול.

אלבום פרטי בכיוון השעון: התזמורת המאוחרת של כפר-הממורס, שגמר את דרכו המוסיקלית על ראשו של חייל בריטי שחיבק

זה מזכיר לי סיפור יפה. חסיד אחד עמד ליד בית-כנסת ושר בשימחה רבה ובהתלהבות עצומה את השורות. דע מאין באת ולאן אתה הולך. באת מסיפה סרוחה ואתה הולך למקום רימה ותולעה. שאל אותו עובר-אורח: אם משם אתה בא ולשם אתה הולך, מה אתה שמו כל-כך? ענה לו החסיד: על הבינתיים שלי. שמה. תל-אביב זה הבינתיים שלי. הגלות שלי. גלות היא דבר גדול. גלות יצרה עם יהודי גדול בתרבותו.

ועכשיו את רוצה לשאול: אם זו הגלות שלי - איפה הבית? זה העניין: אין לי בית. אולי פה גם התשובה להערה שלך, שאני כותב הרבה נוסחים. כתוצאה מסיפור חיים מסויים, אולי יש בי עכשיו הרבה נשמות ואני מרגיש שכל אחת מהן רוצה להתבטא. אני נותן לכל אחת את ההזדמנות שלה. אם זה מבלבל את מבקרי הספרות, או באמת רק בעיה שלהם. מפני שאין לי בית אני יכול להרשות לעצמי לא להיות הרפתקן גדול. אני יכול להרשות לעצמי להיות בן-אדם לא מתנועע. אז הכתיבה הזאת בין הנוסחים היא הרפתקה שלי.

הוא לא שייך לקליקות ספרותיות. הוא בכלל לא מבלה גדול. בן-אדם עובד בלילה וכותב ביום, אין לו כליכך זמן להסתובב בבתי-הקפה, שהם הפרלמנטים של החבורות. אינני שייך למליקות ספרותיות.

עם גנסינ למיטה

אומרים עליו שהוא מושפע אמאלבר קאמי. מהניסוחים הנקיים שלו, מההפשטה. אורפו אינו יודע אם זה נכון. הוא אוהב את קאמי אבל יש

נערה יהודיה. יצחק אורבך בן 15, זמן קצר לפני עלייתו ארצה. מסע לתיכונן ההגנה על העיר אילת ב-1950. השלישי מימין הוא מאיר פעיל. השני משמאל יצחק אורפו. למעלה משמאל: יצחק אורפו ב-1946.

איתו והעשירה את כתיבתו. כשהוא מדבר על גי, יש לו מבט רך מאוד בעיניו, ועם שערות השיבה שלו הוא נעשה לפתע צעיר מאוד. מספר לי על הקייטנה שלה ועל התעודה שלה ועל החוכמות שלה. כשמזכיר נושא חוזרים הפנים שלו ומקבלים את הגיון הרציני. הכמעט-עצוב. תמיד מעניין אותי איד סופרים (המשך בעמוד 64)

עם בנו זאב (1953) עדיין לא התישבתי